

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

725.14

Szerző:

Cím:

1870-ben az összes tervpályázók az új városháza helyéül a Dunapartot jelölték meg.

Forrás:

Magyarország

Hely

Idő

1929

Személy

Bp.

1929. V. 12.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

1870-ben az összes tervpályázók az új városháza helyéül a Dunapartot jelölték meg

Az új városháza dunaparti elhelyezésének gondolata, amely néhány héttel ezelőtt a *Magyarország* hasábjain vetődött fel, élénk visszhangot keltett mindazok körében, akik szeretettel csüngnek gyönyörű fekvésű fővárosunk jövő nagyságán és szépségén. Maga *Rakovszky István*, a *Köz-munkák Tanácsának* elnöke nemrégiben úgy nyilatkozott, hogy ha az új városházának mostani városháza helyén való elhelyezését el kell ejteni, akkor ez a reprezentatív épület csakis a Dunaparton építhető fel. Hogy ez az egyetlen helyes és méltó megoldás, arra nézve bizonyítékot szolgáltat *Fábián Gáspár* műépítésznek 1918-ban megjelent füzete, amely ezzel a nagy-

fontosságú kérdéssel nagyon behatóan foglalkozik és e probléma tanulságos multját is feltárja. E füzet ide vonatkozó részét a következőkben ismertetjük:

Miért nem sikerült eddig az új városháza elhelyezésének kérdését megoldani?

Minden város kiszemeli és biztosítja a legelső, legsajátabb, legjellegzetesebb épülete: a városháza számára a *legszebb, legtagasabb és levegősebb, legfőbb, legszélesebb* forgalmi utvonalon fekvő helyet, ahol az emlékszerű épület legjobban képes érvényesülni, legmesszebből is a város minden részéről látszik, tehát amely helyen a

legszabadabban áll, nincsen körülépítve óriási bérházakkal, melyek eltakarják és méltányos megjelenését lerontják.

Mindenütt így csinálták és csinálják az egész világon, csak a mi szegény szeretett fővárosunk, Budapest került eme legegységibb, legnagyobb szabású, évszázadokra szóló ügyének megoldásánál *helytelen vágyak*ra. Évtizedek óta küzködik a téves és hibás utakon, míg végre ma már minden ember, szakférfi és laikus belátja, hogy igenis eme küzködéseknél, próbálkozásoknak megvan az eredménye, mely azt hirdeti, hogy ama helyek, melyekre az utóbbi időkben a figyelem, a kutatás, a megfeszített munka és odaadó művészet minden lehető

megoldást megkísérlett: *egyáltalán nem valók Budapest városházának méltó elhelyezésére.*

A multban helyesen ismerték fel a legméltóbb helyet

A székesfőváros székházának legnagyobb, legméltóbb helyét a *legtávolabbi multban helyesen ismerték fel a Dunapart volt az a hely, hova a város fejlődése kezdetén, a kiegyezés után, az új, nagyszabású városházát elhelyezni egyedül tartották méltónak.* Csak később, teljesen *accidentális* és helytelen intézkedések folytán tértek le az egyedül helyes bázisról, mely letérését évtizedekig tartó huzavonát eredménytelen kapkodást idézett elő. Ez a sikertelenség nyilvánvalóvá tette, hogy ezen az uton to-

vább haladni, a kérdést helyesen itt megoldani: teljesen képtelenség.

Az 1870-dik esztendőben a kor színvonalán álló intéző körök okos szemmel észrevették, hogy Budapest, ha Magyarország nagyhatalmi pozícióját a külföld előtt méltóképpen óhajtja reprezentálni: *többé falusi módra nem fejlődhetik tovább.* Azért is egy nagyszabású gesztussal az egész *kulturvilág szakférszait* felszólították, hogy *Budapest szabályozásáról, a jövőbe tekintő gondoskodással és éleslátással pályázati terveket készítsenek, amelyek alapján a jövő város kiépítése biztosítva legyen.*

Az összes tervpályázók — kivétel nélkül — így a díjazott tervek is, a székesfőváros új városházának helyéül a Dunapartot jelölték meg: nevezetesen 9 pályázó az Eszküteri-úti környékén, egy pályázó pedig a Ferenc József-téren tervezte az új városi székházat. Ez az egyedül helyes és nagyszabású felfogás az akkori kiválóan nagy látókörű vezérferfiak intenciójával teljesen egyezett és általános elismeréssel honoráltatott. Akkor eszébe sem mert volna jutni bárkinek is, hogy a székházat egy *alsóbbrendű szerepű, esztétikailag előnytelen fekvésű utvonatra, aminő a Károly-körút és Váci-körút környéke, méltóképpen elhelyezni lehessen.*

Palóczy Antal a Dunaparra való elhelyezést követelte

Palóczy Antal — e kor hű és alapos ismerője — beszéli, hogy mikor ő a városháza elhelyezésének ügyét újból felvetette és a nemzetközi tervpályázat eredményei szerint a Dunaparton való elhelyezését követelte: *Ráth Károly akkori főpolgármester magához citáltatta és megtiltotta neki a propaganda megindítását. Miért? Mert ek-*

kor már kilátásban volt, hogy a kincstár egy ósdi épületet, a *Károly-kaszárnyát* jutányosan átadja a fővárosnak, mely akkor, koldus állapotában két kézzel kapott e véletlen jövő olcsó ajánlaton. *Ki törődött ek-*

kor a jövővel, ki azzal, hogy méltó lesz-e e hely egy ország fővárosa jövő székháza helyéül? Így lett a régi Károly-kaszárnya a mai napig Magyarország fővárosának első reprezentációs épületévé!

Idővel, már axioma lett, hogy az új városházának ugyanígy kell felépülnie. Legkiválóbb szakembereink, legelső szakgyesületeink foglalkoztak e kérdés irányu megoldásával és az eredmény: egy nagy eredménytelenség máig is. És ma már egészen tisztán itélelhetjük meg, hogy a számtalan kísérletezés meddőségének oka csakis és egyedül a kiindulási pontnak, az új városháza helyének eltervezett megválasztása. *Sem a Károly-körút, sem a Vilmos császár-ut, sem az Erzsébet-tér — ahol ezek a kísérletek lejátszódnak — nem nyújtanak oly keretet, melyen belül Nagy-Budapest új városháza méltó és közmegegyezést keltő elhelyezést nyerhetne.*

Miért nem alkalmas a Károly-körút a városháza elhelyezésére?

A Károly-körút ugyanis, már külső megjelenését tekintve, sem az utvonaltól, hol egy reprezentációs épület méltó helyet találhatna. Az a körülmény pedig, hogy itt a *legforgalmasabb üzleti élet fejlődött ki, amelyet a nagy térbőségeket igénylő monumentális épület direkt megszakítana, megsemmisítene, eleve vétőt kiált az ellen, hogy ez utvonaltól hasították ki a városháza telke és tere. De a leglemibb városrendezői érzék is tiltakozik a Károly-körút*

választása ellen. Egyszerűen ide nem való Nagy-Budapest városháza, ezt mindenki érzi.

Hol lesz a jövő Budapestjének központja?

Kiteritem magam elé Budapest térképét és szememet a jövőbe meresztem! azt kutatom, hova, mely irányokban fog a jövőben Budapest székesfőváros legtermészetesebben, legbiztosabban fejlődni. A város szívéhez legközelebb fekvő budai rész, a Gellérthegy alja, a Kelenföld vagy Lágymányos óriási fejlődésnek indult a legutóbbi évtizedek alatt. A legszebb, legegészségesebb városrész fejlődik itt, úgy hogy hovatovább mindenki, akit üzleti érdeke nem fűz a fővároshoz, ide menekül, itt telepszik meg. Nem kell jövődbe látóknak lennünk, mikor azt merjük állítani, hogy Budapest fejlődésének új irányát itt és legfőként itt kell keresnünk.

A közeljövőben megépül itt a Boráros-téri híd, amely egy új, hatalmas életnek megindulását idézi elő e helyen. Az új centrumot már a természet előre kijelölte, geográfiai súlypontul odahelyezvén a fenséges Gellér-hegyet.

A dunaparti elhelyezéssel kapcsolatban Liphay Béla ur a következő figyelemre-méltó sorokat írja nekünk:

„Nagy örömmel láttam a *Magyarország* hasábjain annak a nagyszerű gondolatnak felvetését, hogy az új városháza okvetlenül a Dunaparton nyerjen elhelyezést. Ha jól tudom, eddigelé valamennyi megkérdezett külföldi városrendezési szakértő úgy nyilatkozott, hogy Budapest városházát méltóképpen és megfelelően csakis a Dunaparton lehet elhelyezni. Hogy miért kellett ettől a gondolattól eltérni, az rejtélyesnek látszik, de semmiesetre sem eredhetett közérdekű, felsőbbrendű szempontokból. Bizonyáar az a kicsinyes, rövidlátó és a magánérdeket szolgáló gondolkodás lehetett ennek a forrása, amelynek az eddigi rosszul sikerült szabályozások hosszú sorát is köszönhetjük. Ma még mindenesetre nem késő visszatérni a helyes utra és a városháza helyéül a *Ferenc József-híd és Boráros-tér közötti pesti Dunapartot választani úgy, mint azt Ajtay József dr. igen helyesen megjelölte.*

A megrajzolt tervhez legyen szabad azonban megjegyeznem, hogy nézeitem sze-

rint a tervezettnél kisebb beépített terület is elegendő egy megfelelő nagyságu székház épülete számára, ellenben nagyobb terület kellene hagyni szabad térnek és parknak. Ezenkívül a *Lónyai-utcát* ki kellene szélesíteni és törés nélkül kivinni a *Kálvin-térre*, lehasítva a református egyház telkének kiugró szögletét. Erre közlekedési szempontból is okvetlenül szükség volna. Az új városház Lónyai-utcai főrészevel szemben pedig, azaz a *Kinizsi-, Bakáts-, Ráday- és Lónyai-utcák* által határolt telektömbön keresztül széles utcát kellene törni.

Végül felhívom a figyelmet arra is, hogy a ferencvárosi Dunapartnak a városháza elhelyezésénél figyelembe jövő szakasza a *rakpart átépítésével jelentősen kiszélesíthető* és így növelhető a rendelkezésre álló terület.“

	Helyszám
) (Oldal)	

Székesiővárosi háziyomda 1927 — 1695

FABIÁN GÁSPÁR 1918 TAVASZÁN KÉSZÍTETT TERVE AZ ÚJ VÁROSHÁZANAK DUNAPARTI ELHELYEZÉSÉRE

